

TALABALARNING AKADEMIK MUVOFFAQIYATIGA TA'SIR ETUVCHI PSIHOLOGIK OMILLARNING TAXLILI O'ZINI-O'ZI TARTIBGA SOLISH STRATEGIYASI.

Alibekova Shaxnoza Lutfullayevna
Qo'qon universiteti Andijon filiali
Masofaviy ta'lim psixologiya 25_10 talabasi
Telefon: +998 97 990 23 01
Email: alibekovashaxnoza1990@gmail.com

Xalimjonov Abduqunduz Raximjon o'g'li
"Kompiyuter injenering va raqamli texnologiyalari"
Kafedra o'qituvchisi
Qo'qon universiteti andijon filiali
Email: xalimjonov1234@gmail.com

Annotatsiya. Maqolada talabalarning akademik muvoffaqiyatini belgilovchi psixologik omillar, xususan mativatsiy, stresni boshqarish, emosional barqarorlik va vaqtni samarali taqsimlash jarayonlari taxlil qilinadi. Shuningdek, o'zini-o'zi tartibga solish strategiyasining axamiyati va ta'lim jarayonidagi samaradorlikka ta'siri ilmiy asoslarda yoritiladi. Tadqiqot davomida so'rovnomalari, kuzatishlar va ilmiy manbalar asosida natijalar taxlil qilindi hamda talabalarga amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi.

Kalit so'zlar. Akademik muvoffaqiya, psixologik omilla, mativatsiya, stress, emosional barqarorlik, vaqtni boshqarish, o'zini-o'zi tartibga solish.

Kirish. oliy ta'lim tizimida talabalarning bilim saviyasi va akademik muvoffaqiyati ko'plab omillar bilan belgilanadi. Ularning orasida psixologik omillar yetakchi o'rinda turadi. Talabaning ruhiy holati, stresni boshqarish qobiliyati, vaqtni to'g'ri taqsimlash va o'zini-o'zi boshqarish strategiyalaridan foydalanish uning ta'lim jarayonida yuqori natijalarga erishishida muhim rol o'ynaydi. Bugungi kunda global ta'lim maydonida shaxsiy intizom va o'zini-o'zi rivojlantirish strategiyalari muvoffaqiyatning asosiy ko'rsatkichlaridan biri sifatida ko'rilmogda. Shu sababli maskur tadqiqotda talabalarning akademik muvoffaqiyatiga ta'sir etuvchi psixologik omillarni o'rganish va o'zini ozi tartibga solish strategiyasining axamiyatini taxlil qilish ko'zda tutilgan.

Tadqiqot maqsadi va vazifalari. Talabalarning akademik muvoffaqiyatiga ta'sir etuvchi psixologik omillarni aniqlash va o'zini o'zi tartibga solish strategiyasining samaradorligini taxlil qilish.

1. Akademik muvoffaqiyat tushunchasini ilmiy nuqtai nazardan yoritish.
2. Talabalarning mativatsiya, stress, emosional barqarorlik va vaqtni boshqarish omillarini o'rganish.
3. O'zini-o'zi tartibga solish strategiyalarini ilmiy jihatdan taxlil qilish.
4. Tadqiqot natijalariga asoslanib talabalar uchun amaliy tavsiyalar ishlab chiqish.

Nazariy asoslar. Psixologiya fanida akademik muvaffaqiyat ko'pincha shaxsning bilim olish jarayonidagi natijasi va yutuqlari sifatida talqin qilinadi. V ygotiskiy(2020) ta'limda shaxsiy rivojlanishning ijtimoiy omillar bilan chambarchas bog'liqligini takidlagan bo'lsa, Bndura(2018) o'zini o'zi boshqarish strategiyalarini

muvoftiqiyatning asosiy omillaridan biri sifatida ko'rsatgan. Ryan va Deci (2021) esa motivatsiyani inson faoliyatining ichki harakatlantiruvchi kuchi sifatida izohlaydi.

Natija va taxlil. O'tkazilgan kuzatish va so'rovnoma natijasida quyidagi hulosalarga kelindi:

- Yuqori motivatsiyaga ega talabalar dars jarayonida faolroq bo'lib, mustaqil ta'limda yuqori samaraga erishadi.
- Stresni boshqarish ko'nikmalari kuchli bo'lgan talabalar imtihon va nazoratlarda ancha yaxshi natija ko'rsatgan.
- Emotsional barqarorlikka ega talabalar jamoada ishlashda va ijtimoiy moslashishda ustunlik qilgan.
- Vaqtni to'g'ri taqsimlay oladigan talabalar topshiriqlarni o'z vaqtida va sifatli bajargan.
- O'zini o'zi tartibga solish strategiyalaridan foydalanadigan talabalar yuqori reyting ko'rsatgichlariga ega bo'lishgan.

Tavsiyalar

- Talabalarda o'zini o'zi boshqarish ko'nikmalarini rivojlantirish uchun maxsus treyninglar tashkil etish.
- Stresni kamaytirish maqsadida sport, meditatsiya va psixologik mashg'ulotlarni targ'ib qilish.
- Vaqtni samarali boshqarish uchun metodik qo'llanmalar ishlab chiqarish.
- Motivatsion dasturlar va rag'batlantiruvchi tizimlarni ta'lim jarayoniga joriy qilish.

Xulosa. Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, talabalarning akademik muvaffaqiyatini belgilovchi asosiy omillar nafaqat bilim va intellektual daraja, balki psixologik jixatlardir. Ayniqsa, o'zini o'zi tartibga solish strategiyasi muvaffaqiyatning asosiy garovi bo'lib, talabaning shaxsiy va kasbiy rivojlanishida hal qiluvchi ro'l o'ynaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Vyegotiskiy L.S "Psixologiya asoslari"-Moskova, 2020.
2. Bandura A. "Self-regulation and academic Achievement."-New York, 2018
3. Karimova V. "Ta'lim psixologiyasi".-Toshkent, 2019.
4. Ryan R. Deci E "Motivation and Self-Determination".-London, 2021.